

Potraviny v roce 2023? Mám obavy...

Máslo za 68 Kč. Rohlík za 6 Kč. Slunečnicový olej za 80 Kč. Velká vanička margarínu s příchutí i za stovku. I to je aktuální obrázek z regálů některých tuzemských obchodů. Nejen covid, ale i energetická drahota a válka na Ukrajině se podepsaly na potravinách extrémními cenami. Zatímco ještě v roce 2018 byla cena za kilogram českého chleba 24 korun a byl pátý nejlevnější v EU, nyní stojí i jednou tolik. Ceny mléka na pultech jsou na historickém maximu. Významně stouply i ceny kuřecího masa a raketově také cukru. Mezi rekordmany ve zdražování patří margaríny, jejichž cena se oproti loňsku vyšplhala téměř o 50 %. Budou prodejci do konce roku ještě přepisovat cenovky na potravinách? Máme před sebou další „máselnou krizi“? Jak se v důsledku zdražování mění náš jídelníček? Proč by mohly německé a polské potraviny brzy ovládnout český trh? A čeká nás konec českých výrobků? I to jsme probírali s šéfkou Potravinářské komory Ing. DANOU VEČEŘOVOU (55).

Ceny paliv a energií ovlivňují ceny všeho dalšího. Jako když padají kostky domina. Zdražování základních potravin (vesměs větší než v okolních státech) přitom dle Dany Večeřové není u konce. Co by podle ní pomohlo? Pro všechny výrobce, a to i ty velké, zastropování cen energií. A pro spotřebitele nižší DPH na potraviny. Obojí máme skoro nejvyšší v celé EU.

■ **Co vám dnes běží hlavou v obchodě, když si dáváte potraviny do nákupního košíku?**

Daleko více přemýšlím, co koupím a kolik toho koupím. A myslím, že řada spotřebitelů to má úplně stejně. Že místo čtyř jogurtů si dá do košíku dva, místo dvaceti deka šunky si koupí jen deset. Já se stále snažím koupit možná méně, ale rozhodně neustupovat od kvalitních a ideálně českých výrobků. Reálně totiž hrozí, že lidé ve snaze ušetřit při zachování množství, na něž jsou zvyklí, budou směřovat k levnějším potravinářským výrobkům. A bohužel, i k méně kvalitním, u nichž nemusí být dostatečně zastoupena hlavní složka: například je v nich méně masa nebo ovoce a je tam hodně náhražek a přídavných látek.

■ **Zažila jste už někdy něco podobného?** Nezažila, tak enormní růst nákladů a cen nebyl ani v době krize před devíti lety. Nevzpomínám si na žádnou situaci, kdy by

rostly náklady úplně u všeho. Nejenom u potravin, ale i u bydlení, u elektřiny, pohonných hmot, a kdy domácnosti nemají kde ušetřit.

■ **Kdybyste se podívala zpátky, ve kterých měsících byla z hlediska potravin situace nejkritičtější?**

Je potřeba říct, že krize nezačala letos v únoru vpádem Ruska na Ukrajinu. Začala už vloni, když skončil covid. Ale už v době pandemie řadě potravinářských podniků,

„Ceny másla, mouky, mléka a chleba porostou.“

především zaměřených na gastro sektor, najednou vypadlo třeba 30 až 40 % výroby. Právě gastro sektor v době pandemie nefungoval. A vyrábíte-li velká balení pro restaurace nebo jídelny, nemůžete najednou

tuhle produkci převést na normální výroby, protože na to nemáte technologické vybavení. Další věc je, že růst nákladů začal už loni u obalových materiálů. Dodavatelé se s nikým nebavili a zdražili v duchu hesla: „Ber, anebo nech být.“ A šlo o kartony, papír, fólie, plechovky, skleničky a podobně. Hodně těch věcí se dováží ze zahraničí. Velkým zásahem a předstupněm toho, co se děje nyní, byl potom loni na podzim krach některých distributorů energií v čele s Bohemia Energy. Nemalé množství zemědělců a třeba i menších a středních potravinářů pak zůstalo ve vzduchoprázdnu, protože se na ně, vzhledem k jejich většímu odběru energií, nevztahoval institut poslední záchrany. (U fyzických osob a firem s malým odběrem nahradí zkrachovalého dodavatele energií státem určený náhradní dodavatel, a to až na šest měsíců, aby měl zákazník čas najít si stálou náhradu. Na firmy s větším odběrem se ale tahle záchranná síť nevztahuje. A řada dodavatelů elektřiny a plynu s nimi nechtěla nové smlouvy uzavřít, protože mají velký odběr, pozn. red.) Takže byli nuceni už od loňského listopadu nakupovat energie na burze. Bylo jim řečeno: „Vydržte v lednu a v únoru, situace se pak v březnu uklidní a uzavřeme s vámi smlouvy.“ Jenže 24. února vtrhlo Rusko na Ukrajinu, a v tu chvíli přestalo platit všechno. Pak už šly ceny raketově nahoru. Ale ptala jste se na kritický měsíc. Například v březnu a dubnu vznikla panika na trzích kvůli obilí, protože Ukrajina a Rusko jsou největšími vývozci obilí na Blízký východ a do severní Afriky. Nákupci z těchto teritorií začali jezdit po střední i západní Evropě s tím, že nakoupí obilí za jakoukoliv

▼ **Máslo podražilo za deset let o více než sto procent. Tehdy stálo třicet korun, dnes přes šedesát. Poroste jeho cena ještě výš? Vyloučené to není.**

cenu. Což znamenalo strmý růst cen obilí, jež se zvedlo ze 6 na 12 tisíc korun za tunu, a i víc. Celkově nejhorší bylo asi první pololetí, kdy vůbec nikdo nevěděl, co se děje. Ceny se měnily ze dne na den a nikdo nebyl připravený na extrémní růst cen energií a obalů.

■ Proč v roce 2017, a v menším pak i vloni v srpnu došlo k „máselné krizi“?

Především kvůli nedostatku mléčného tuku (máslo ho obsahuje 82 %, pozn. red.). I letos již dochází k poklesu produkce mléka, jednak kvůli méně příznivému počasí a jednak kvůli nedostatku krmiva a složek do krmiv, u nichž je Ukrajina jedním z největších vývozců. Krmiva na trhu chybí, takže v mléce se snižuje obsah mléčné tukové složky, a to znamená, že pro výrobu másla se spotřebuje daleko více mléka, než kdyby jeho tučnost byla vyšší. Nedostatek mléka by tak v extrémním případě mohl znamenat další „máselnou krizi“, anebo minimálně další růst cen másla na trhu (to dnes stojí 60 Kč a víc, tedy podobně jako při velké „máselné krizi“ v roce 2017, pozn. red.).

■ Je odpověď v potravinářském průmyslu, jehož se růst cen energií zase tolik nedotkl?

Domnívám se, že ne. Enormně jsou na energiích závislí pekaři, zpracovatelé masa, výrobci masných výrobků. Tam musíte na jednu stranu chladit, na druhou stranu vařit. Jsou to ale i konzerváři, kteří pro výrobu potřebují velký podíl plynu. Vytvářejí páru na výrobu konzerv a na sterilizaci. Mlékaři zase musejí hod-

„Máme 15 % DPH. V Německu je 7 %, v Polsku 0 %.“

ně chladit. Samozřejmě více to asi dopadlo na malé a střední výrobce, kterým se v některých případech zvedly platby za energie až o tisíc procent. A jsou výrobci, jež to zkrátka nebyly schopny ustát, a skončily. Jiné zavírají provozovny, další omezují sortiment. Situace opravdu není dobrá.

■ Kolik výrobců potravin už v tuhle chvíli skončilo?

Pekaři odhadují podle posledních analýz, že v jejich případě je to už kolem 10 procent. U zpracovatelů masa kolem 5 procent. Ovšem s pokračující krizí se tento podíl může zvyšovat. Zatím se uzavírají hlavně provozovny, což není dobře, protože to byl jeden ze způsobů, jak dostávat mezi zákazníky kvalitní české výrobky mimo obchodní řetězce. Ale pokud to bude dál pokračovat, bojím se, že se začnou zavírat další menší a střední podniky. Zavřete-li střední pekárnu, která zaměstnává padesát nebo sedmdesát lidí v regionu, což už se také stalo, má to i sociální důsledky, protože propuštění zaměstnanci hned nenajdou práci. A argument, že mohou začít za práci dojíždět? Při současné ceně pohonných hmot? Obávám se, že to bude velmi obtížné. Reálnější je scénář, že ti lidé zůstanou na podpoře.

■ Kdy se růst cen potravin zastaví? Jaká bude situace do konce roku a výhledově v roce příštím? Kdy ceny začnou klesat?

▲ Ceny potravin ve světě už přestávají růst (poprvé po více než dvou letech), v Česku zatím pokračuje opačný trend. Poslední srovnatelná čísla jsou za říjen. Globálně podle statistiky OSN stouply ceny potravin meziročně (říjen 2021 – říjen 2022) jen o 1,99 %. Řada potravin už celosvětově dokonce mírně zlevňuje (přesto jsou stále o 36 % nad průměrem z let 2014 až 2016). Česko? Na tuzemském trhu naopak v říjnu ceny potravin meziročně stále prudce rostly. Podle Českého statistického úřadu byly ceny pekářských výrobků a obilovin ve srovnání s loňským říjnem vyšší o 29,1 %, masa o 26,6 %, vajec o 52,8 %, ovoce o 7,6 %, zeleniny o 24,4 %. A u kterých základních potravin byl meziroční nárůst cen v říjnu nejvyšší a o kolik? Cukr o 105,4 %, mouka o 53,3 %, vejce o 52,8 %, oleje a tuky o 50,4 %, drůbeží maso o 42,3 %, polotučné trvanlivé mléko o 38,1 %, chleba o 35,5 %, zelenina o 24,4 %. Výrazně vyšší než před rokem jsou i ceny v restauracích a jídelnách (nárůst o 26,6 %).

Spíš než o poklesu se bavme o jejich stabilizaci. Ceny potravin se zastaví ve chvíli, kdy se zastaví růst především ceny elektřiny a plynu. K tomu bohužel ještě stále nedošlo. Pevně doufám, že k tomu dojde aspoň u malých a středních podniků, protože na ty se vztahuje zastropování cen (od ledna 2023, pozn. red.). Ale pořád to ještě není vyřešeno u velkých podniků. I tam by se podle nás měly energie co nejdříve zastropovat, a myslím, že jsme v tom v souladu se Svazem průmyslu a dopravy i s Hospodářskou komorou. Je nezbytné podpořit i velké podniky.

■ Jak budou vypadat ceny másla, mouky, mléka a chleba do konce roku?

Pevně doufám, že ceny už tak raketově neporostou, ale i tak pravděpodobně nahoru půjdou. A to zejména v době zvýšené poptávky, tedy nyní před Vánocemi. Mimochodem, třeba průměrná cena za 1 litr syrového mléka, kterou platí mlékárny, je v celé republice kolem 12 korun 40 haléřů. Jenže v sousedním Německu dávají i více než 15 korun. V západní Evropě a zejména v Německu je totiž mléka nedostatek, takže jsou ochotni za něj platit mnohem víc. Část zemědělců tedy raději dodává mléko tam. Zároveň mají ovšem Němci díky různým státním podporám v době krize mnohem nižší náklady na výrobu, takže i při této vysoké ceně mléka produkuje levnější výrobky. Tomu se absolutně nemůžeme vyrovnat, protože pokud by naši producenti mléka platili stejnou cenu za mléko jako Němci a připočetli k tomu naše náklady na energie, nebyli by schopni dosáhnout cen, jež jsou akceptovatelné pro obchodní řetězce i spotřebitele. I tak se cena mléka zvedla oproti loňsku téměř o 40 %. A je obrovský rozdíl, jestli jako výrobce mléčných produktů zaplatíte na vstupu loňských 9 korun, nebo letošních 12 korun 50 haléřů. A cena mléčné suroviny ještě dále poroste, přinejmenším do konce roku, což znamená, že logicky zdraží mléčné výrobky, jinak by potravinář, který chce zaplatit férovou cenu zemědělcům, neměl ani minimální zisk.

■ Poroste cena i u rohlíků, chleba, masa a masných výrobků?

Maso je hodně závislé na evropském trhu, takže uvidíme. Na něm jsou výkyvy taky velké. U pekařských výrobků hrají velkou roli energie, to ale platí i u ostatních potravinářských odvětví.

▲ Kvůli vyšším cenám, jež nabízejí za syrové mléko třeba mlékárny v Německu (mají totiž díky vládním dotacím nižší náklady na výrobu), se ho z Česka spousta vyváží. Už loni, ještě před razantním zdražením energií, do ciziny oteklo 23 % mléka, zatímco v jiných zemích EU je to v průměru jen 10 %. „Produkce mléka je přitom dotována, zemědělcům jsou vypláceny příplatky z národních zdrojů. Bohužel i toto dotované mléko se jako surovina vyváží do zahraničí a zpět na náš trh se vrací ve formě zpracovaných výrobků – sýrů, másla, jogurtů... Takže přidaná hodnota zpracování zůstává za hranicemi,“ říká Dana Večeřová.

■ Kromě toho, že zdražilo máslo, se během roku extrémně vyšplhala nahoru i cena margarínů, tedy rostlinných tuků. Proč?

K jejich výrobě je potřeba olej. Jenže jedním z největších vývozců slunečnicových semen a oleje je opět Ukrajina, což znamenalo, že v jednu dobu slunečnicový olej vůbec nebyl na pultech anebo byl tak neskutečně drahý, že se to nedalo koupit. Tím pádem šel nahoru řepkový olej a veškeré náhražky tuku, které využívají ke své výrobě tyto oleje. Problém je taky omezení používání palmového oleje. Tam je zase etický tlak, který chápeme. Situace není zkrátka růžová nikde. Nevidím surovinu, u níž není důvod k růstu cen.

„Rozdají-li Němci 5 bilionů, můžeme evropský trh zavřít.“

■ Na jaře 2020 během začínající pandemie covidu chyběly všude v Evropě roušky a další ochranný materiál, a větší země EU v té chvíli myslela hlavně na sebe. Teď je tady další krize a zase to vypadá, že se jednotná řešení hledají přetěžko. Německo odmítá zastropování cen plynu a naopak oznámilo, že na regulaci cen energií a financování řady úlev a dotací dá domácnostem a firmám dalších 200 miliard eur, tedy bezmála 5 bilionů korun. Což je suma, jakou žádná jiná země

v EU dát nemůže a jaká zároveň německé firmy na společném evropském trhu extrémně zvýhodní, takže jim nejspíš nebude moci nikdo konkurovat. I kvůli tomu se mohou dostat na český trh daleko levnější německé potraviny. Co to může znamenat pro české firmy?

Podle našich informací Německo začalo vyplácet podpory na zvýšené náklady energií svým firmám už někdy v květnu. My máme nejdražší elektřinu a jedny z nejvyšších cen plynu v celé EU, což je velmi tristní. Zejména když si elektrickou energii sami vyrábíme. Máme o 30 až 40 % vyšší náklady i například oproti Polsku, což je stejně jako Německo v potravinářství největší konkurent. České firmy mají vyšší výrobní náklady, a může se tedy lehce stát, že obchodní řetězce řeknou: „Potřebujeme prodávat za slušnou cenu a ze zahraničí to dovezeme levněji.“ A pokud Německo vrhne na pomoc svému zpracovatelskému průmyslu 5 bilionů korun bez ohledu na to, zda jsou to automobilky, nebo výroba potravin, můžeme v tu chvíli jednotný evropský trh zavřít, protože všichni ostatní nebudeme konkurenceschopní. A Němci jsou poměrně přesvědčiví, že to udělají, zachránit průmysl je pro ně prioritou. Proto apelujeme na to, aby Česká republika jako předsednická země EU udělala dohodu na celoevropské úrovni, jinak dospějeme k souboji rozpočtů. A ten s Německem nemůžeme vyhrát. Navíc i další země z bývalé „patnáctky“ (15 států, jež

tvorily EU do začátku „východního“ rozšíření v roce 2004 – tehdy mezi ně patřila i Británie, která posléze v lednu 2020 z EU odešla, pozn. red.) mají daleko silnější rozpočty a jsou schopné do svého průmyslu nalít spoustu peněz, což veškerou konkurenceschopnost rozvrátí.

■ **To by ale úplně mohlo přepsat český trh s potravinami, protože německé výrobky by ho převládaly.**

Ano. Zatím sice u nás máme řadu německých řetězců a na pultech i německé potraviny, ale pořád ještě v relativně únosné míře, ač si to někteří lidé nemyslí. Kdyby však k masivní podpoře německých podniků došlo, obávám se, že nejen německé, ale i polské výrobky se můžou vrhnout na náš trh a naprosto vytlačit české výrobce. Což by znamenalo likvidaci českého zpracovatelského průmyslu. A to, pevně doufám, nechce dopustit ani vláda, ani nikdo jiný.

■ **S jakým očekáváním tedy vyhlížíte rok 2023?**

S velkou obavou a nejistotou.

■ **Není cesta k levnějším potravinám ve změně technologií a v obnovitelných zdrojích energie?**

Nechci, aby vznikl dojem, že doteď nikdo nic nedělal. Není to pravda. Řada našich členů se snažila snížit energetickou náročnost výroby. Pomáhají si fotovoltaikou, tepelnými čerpadly, ale je to dlouhodobý proces, nejde to změnit ze dne na den. Navíc třeba čekací doba na fotovoltaiku se v současné době pohybuje kolem jednoho roku, a byly tam i problémy s připojením do soustavy. Druhá věc je, že na investice

▲ **Čím zdražování vlastně začalo? U energií už zelenou politikou EU, Green Dealem. A systémem tzv. energetických povolenek, což je de facto daň na výrobu elektřiny z fosilních paliv (hlavně z uhlí a ropy). Tahle daň stále rostla, protože příslušné úřady EU množství povolenek stále snižovaly, a navíc s nimi začali obchodovat spekulanti. Další zdražování potravin přišlo s pandemií covidu. Restaurace a jídelny přestaly odebírat velká balení potravin. Už během loňska se navíc zdražily obaly – od kartonů přes plechovky až po sklenice. „Nejprve o 20 až 30 %. A na začátku letošního roku o dalších 30 %. Loni na podzim pak skončila společnost Bohemia Energy, od níž brala elektřinu či plyn i řada výrobních podniků a zemědělců. Nevztahoval se na ně ovšem institut poslední záchrany, protože měli vysoký odběr, a tak si potom museli energii kupovat na burze. Někomu se tím náklady na plyn a elektřinu zvedly až o tisíc procent. Předpokládali jsme, že cena energií půjde na jaře dolů, jenže 24. února vtrhlo Rusko na Ukrajinu, a ceny vyletěly naopak raketově nahoru,” popisuje Večeřová.**

potřebujete peníze. Jenže finanční polštář firem se vyčerpal během covidu a nestačily si vytvořit nový. A vzít si nyní úvěr od banky je naprosto nereálné a jen málokterá firma by ho utáhla.

■ **U nás máme u potravin jednu z nejvyšších DPH z celé EU. Nenahrává i to zahraniční konkurenci?**

Ano. U nás je DPH 15 %. V Německu mají 7 %, v Rakousku a na Slovensku 10 %, a v Polsku až do konce roku nulu, původně to mělo být jenom do srpna. Potraviny v Polsku proto logicky musejí být levnější, protože tam je rozdíl 15 % DPH. My se přimlouváme za to, aby se u nás

daň z přidané hodnoty na potraviny snížila maximálně na 5 %. Na přechodnou dobu by byla ideální nula a pak se vrátit třeba na pět procent, ale už nikoliv na patnáct. Nejenže by to pomohlo spotřebitelům, protože ceny na pultech by podle nás poklesly. Ale pomohlo by to i výrobci, byť druhotně, protože by se zvýšil odbýt. Trvale máme problém, že lidé z příhraničních oblastí jezdí nakupovat do Polska, kde je to levnější. Tím pádem by se nákupní turistika omezila a zvýšil by se odbýt u nás. Víím, že ministerstvo zemědělství se tím už zabývá a chce to řešit.

■ **V poslední době se hodně diskutuje i o systému Nutri-Score. Jde o známkování potravin na obalech písmeny od „A“ až po „E“, odstupňované i barevnou škálou, a má prý nakupujícím pomoci rozpoznat zdravější potraviny. Jenže jak nedávno řekl v rozhovoru pro týdeník TĚMA Ing. Jan Pivoňka z Ústavu konzervace potravin Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, výrobci to šikovně obcházejí. Plus další věc: Evropská komise (jakási vláda EU, tvořena komisaři) chce v členských zemích omezit tzv. „nezdravé potraviny“. Mezi ně počítá i hovězí a vepřové maso. A plánuje k tomu využít právě systém zjednodušeného značení výživových hodnot na obalu. Bude pak velmi snadné zavést opatření vedoucí k vyššímu zdanění potravin se špatným hodnocením. „Vý-**

Vysoko vyletěla cena olejů. Celých 88 % slunečnicového oleje a 50 % oleje řepkového, jež se před válkou prodalo v Evropě, bylo totiž z Ukrajiny.

razného zvýšení ceny bychom se dočkali třeba právě u červeného masa. To potom nebude dostupné sociálně slabším skupinám,” řekl Ing. Pivoňka...

Nám se obecně Nutri-Score nelíbí. Jsme přesvědčeni o tom, že rozdělování na zdravé a nezdravé potraviny je špatně. Žádná taková definice podle nás neexistuje. Spotřebitelé určitě nějaké jasné značení potřebují, protože nemají u regálů tolik času na rozhodování, ale tohle je až příliš zjednodušující. Navíc systém Nutri-Score nebere vůbec v potaz vitaminy, stopové minerální látky, vlastně ani způsob, jakým se potravina konzumuje. Třeba na sladkých jablkách je „C“, protože jsou sladká. A vedle toho zmražené hra-

nolky mají nejlepší hodnocení „A“. A už nikdo nebere v potaz, že hranolky musíte ještě tepelně upravit, že je nebudete jíst rovnou z mrazáku. Vyčítáme tomu i to, že hodnocení nebere ohled na přídatné

látky. Chcete-li dnes snížit ve výrobcích množství cukru, tuku, soli, můžete to dělat buď přirozeně postupnými kroky, anebo to můžete ze dne na den nahradit nějakou přídatnou látkou. Umělými sla-

Zemědělcům se kromě energií zvedly i náklady na hnojiva. Ta se před válkou dovážela hlavně z Ruska, Běloruska (z těchto dvou zemí bylo 60 % všech hnojiv používaných v zemích EU, nyní dovoz zastavily sankce) a Ukrajiny (tam je zase válka). Problémem je i nedostatek krmiva pro hospodářská zvířata. Ta potřebují především obiloviny a kukuřici – opět typické ukrajinské produkty. Válka na Ukrajině však není jediným faktorem, který nedostatek krmiv pro zvířata v Evropě ovlivňuje. Tím dalším bylo letní sucho. Obiloviny nemají dostatečně hluboké kořeny, aby mohly čerpat vláhu ze spodních vrstev půdy, už pár dní sucha pro ně tedy představuje problém.

didly, zahušťovadly a podobně, a to vůbec tento systém nezohledňuje. Hamburger z hovězího masa, jenž má dvě složky – hovězí maso a sůl, nic jiného tam není – má „C“. Kdežto vegetariánský hamburger,

který má sedm ingrediencí, spoustu přídatných látek, jinak by nedržel pohromadě, a hlavním alergenem je sója, jež vůbec není typickou potravinou pro naši zeměpisnou šířku, takže alergie na ni jsou poměrně časté, má hodnocení „A“. Lidi tohle hodnocení může směřovat i k neúplně optimální stravě, která nebude pokrývat všechny potřeby organismu. A u extrémistů, protože určitá skupina spotřebitelů se bude zaměřovat výhradně na potraviny s hodnocením „A“ a „B“, to může vést k tomu, že omezí svůj jídelníček. Což může mít dopady na jejich zdraví. My s tím nesouhlasíme. Chceme, aby se změnil algoritmus výpočtu, protože dnes to pro některé lidi může být až nebezpečné.

■ Proč vůbec vznikl systém Nutri-Score a tlak na jeho rozšíření?

Protože EU miluje sociální inženýrství. Nejraději by nám všem nadiktovali, co máme dělat, co máme jíst, kdy máme chodit spát, co si máme oblékat a s kým se máme bavit. Oni se rozhodli, že evropská populace musí být zdravější. A zatímco my chceme prevenci a edukaci, vysvětlovat lidem, co mají dělat, Evropská unie si myslí, že to vyřeší na obalech políčky barev od zelené po červenou. A nikde se neříká, že pro zdravý životní styl je velmi důležitý třeba i pohyb.

■ V té souvislosti se zabýváte i imitacemi potravin...

Ano, to se týká především rostlinných náhražek potravin živočišného původu. Někdo se nám snaží pořád vysvětlit, že vegetariánský hamburger má úplně stejné výživové hodnoty jako hamburger z masa. Ale to není pravda! Podobně jako mléčné nápoje nebo jogurty nemají stejné výživové hodnoty jako sójové nápoje, protože tam musíte dát přídatné látky. Jsme si vědomi toho, že je zde skupina lidí upřednostňující z etických či zdravotních důvodů rostlinnou stravu. Nemáme nic proti tomu, dokonce máme na potravinářské komoře založenou platformu pro alternativní potraviny. Ale snažíme se nějakým způsobem ochránit spotřebitele, aby to mělo legislativně jasné značení, aby se vědělo, co tam může být, co tam být nesmí, aby tam nebyly alergeny. Mimochodem, začíná se objevovat například velká obava z používání hmyzu v potravinářství, protože náš organismus není na jeho požívání stavěný. Je důležité vědět, zda to nemůže způsobit výhledově nějaké alergie. To jsou věci, o nichž chceme v Bruselu diskutovat, protože naším prvotním zájmem musí být, aby ony alternativy byly bezpečné. Na druhou stranu se nám nelíbí, jaká agresivní kampaň se vede proti živočišným produktům a proti jejich konzumentům. Domnívám se, že obě strany toho spektra

▲ Ve vepřovém mase jsme soběstační zhruba jen z poloviny, dovážíme ho hlavně ze Španělska a Německa. „U drůbeže se soběstačnost pohybuje na úrovni 74 %. V hovězím jsme soběstační, máme dokonce nadvýrobu, jenže masná plemena, co se chovají třeba na Šumavě a mají skvělou kvalitu, mají i vyšší cenu, a tak se tohle maso vyvážá do Rakouska, Německa a Itálie. Češi dávají přednost drůbežimu a vepřovému. Nejen kvůli ceně, ale i proto, že tahle masa se snadněji připraví a je to sázka na jistotu,“ říká šéfká Potravinářské komory.

tady mají svoje místo. My nebráníme jim, ale oni nesmějí bránit nám.

■ **tlak na snížení produkce červeného masa souvisí se zelenou politikou EU. Třeba v Nizozemsku se vláda rozhodla radikálně omezit používání průmyslových hnojiv a snížit až o třetinu chov hospodářských zvířat kvůli uhlíkové stopě...**

V Nizozemsku měli dlouhodobě násobně vyšší intenzitu chovu hospodářských zvířat i pěstování plodin na orné půdě. Zároveň používali mnohem vyšší množ-

ství hnojiv či pesticidů v porovnání s Českou republikou. A vzhledem k tomu, že EU i za současné krize propaguje dál cíle Green Dealu, včetně snížení zatížení půdy, rozšíření ekologického zemědělství, nechávání půdy ladem a snížení používání hnojiv či pesticidů, bylo snížení stavu hospodářských zvířat pro Nizozemsko jednou z cest, jak těchto cílů dosáhnout. I přes tuhle plánovanou redukci ale budou mít Holanďané nadále vyšší intenzitu chovu či vyšší množství používaných hnojiv na hektar než my.

■ **Jsmo v oblasti potravin vůbec soběstační?**

U vepřového masa jsme na tom se soběstačností z živočišných komodit nejhůře, protože se pohybuje jen kolem 50 %. Na tomto čísle se držíme již posledních pět let a stále se nedaří ho zvyšovat. Ideální stav není ani u drůbeže, kde se soběstačnost pohybuje na úrovni 74 %, s velmi mírným růstem v meziročním srovnání. Velmi špatná situace je u rostlinných komodit, zejména u zeleniny (soběstačnost necelých 40 %), jablek (kolem 50 %) nebo u brambor (necelých 75 %). A nízká soběstačnost může v dobách krize, ať jde o covid, nebo drahé energie, vyvolat zdražování kvůli zvýšené poptávce a omezení dovozů. Abychom ale nekončili tak pesimisticky, jsou komodity, v nichž soběstační jsme – mléko, hovězí maso a obiloviny.

Karolína Lišková

▲ „Dlouhodobě máme jednu z nejvyšších DPH v Evropě. Vlastně od doby, co jsme ji zvedli z pěti procent na deset a pak na současných patnáct. Snad jen Dánsko má víc. Ostatní? Rakousko a Slovensko má 10 %, Německo 7 %, Polsko přechodně snížilo DPH u potravin na nulu. Proto je logicky stejné zboží u nás dražší než v okolních státech,“ vysvětluje Večeřová. A proto jezdí spousta Čechů nakupovat potraviny do Německa či Polska.

